

Tóth Sándor

Románia nemzeti védelmi stratégiája

Jelen írásában a szerző Románia nemzeti védelmi stratégiáját ismerteti és elemzi, illetve helyezi el a román stratégiaalkotási piramisban.

Románia Fehér Könyvvel (2004), nemzeti biztonsági stratégiával (2006), katonai stratégiával (2000) és haderő-transzformációs stratégiával (2007) is rendelkezik, azonban a román alkotmány és még néhány idevonatkozó jogszabály egy *nemzeti védelmi stratégia* elkészítését írja elő. Így nem véletlen, hogy román szakértői körökben vita bontakozott ki a feltehetően amerikai (*Defense Strategy*) – és szlovák – mintát követő elnevezésről és a már meglévő koncepciók felülvizsgálatáról. A diskurzus végül azzal a kompromisszummal zárult, hogy egy újszerű és a magyar olvasónak is minden bizonnyal tanulsággal szolgáló, haszonnal forgatható koncepció született meg 2008-ban. Igaz, nem kis késéssel, mert az előírások alapján a román elnöknek már az eskütételét követő hatodik hónapon belül, tehát még 2005-ben be kellett volna nyújtania a parlament elé megvitatásra. A koncepcióalkotónak és magának a dokumentumnak végül az lett a célja, hogy összekötő kapcsot képezzen a – nemzeti biztonsági stratégiában (NBS) korábban megszületett – nemzeti biztonsági alapelvek és a katonai területre vonatkozó teendők között.

A román nemzeti védelmi stratégia tehát szomszédunk első ilyen elnevezésű, egyben legfrissebb biztonságpolitikai dokumentuma is. A magyar stratégiaalkotási piramishoz szokott szemnek első látásra furcsának tűnhet ez az elnevezés, mert ne-

héz eldönteni, hogy vajon katonai (szakmai) vagy nemzeti szintű stratégiáról van-e szó. Valójában egyik sem, de mint látni fogjuk, lényegében mindkettőről szól. Hogy mennyire nemzeti szintű, azt már mindjárt a bevezetőjében elárulja: „Románia egy szuverén, független, egységes és oszthatatlan, valamint szilárd demokráciával és működő piaccgazdasággal rendelkező nemzetállam, mely aktív nemzetközi közösségi tagságával összhangban törekszik érdekei előmozdítására és védelmére. Az európai és az euroatlanti közösség részeként Románia elkötelezett a demokrácia és szabadság előmozdításában egy biztonságosabb és stabilabb világ megteremtése érdekében.” Az idő mindenestre majd eldönti, hogy ez a némileg törvényi kényszer hatása alatt született köztes megoldás precedensteremtő is lesz-e egyben, illetve mennyire állja ki a különböző szintű, tartalmú és szakmai mélységű stratégiák koncepcionális és időbeni koordinációjának próbáját.

Máskülönben lassan eljön az ideje egy új fehér könyv és katonai stratégia kidolgozásának is, hiszen az elmúlt tíz év alatt jelentősen megváltoztak Románia geopolitikai, geostratégiai viszonyai. Nemcsak önmagában a NATO- (2004) és az európai uniós (2007) tagságról van szó, hanem a Fekete-tenger közvetlen szomszédságának hol felmelegített, hol befagy(aszt)ott konfliktusairól, majd a terrorizmusellenes küzdelem je-

gyében megnyílt közel-keleti hadszínterek-ről, és nem utolsó sorban az – Európának is – egyre nagyobb fejlődést okozó energiaellátási gondokról. Ezek a biztonságot érintő problémák, kihívások természetesen nem pusztán katonai (biztonsági) tényezők, azonban igenis megvannak azok a jól kijelölhető részterületei, amelyekben az országvédelem hagyományos feladatai mellett a román haderő is részt vállalhat.

Ugyanakkor nem lehet tudni, hogy lesz-e hamarosan új román nemzeti biztonsági stratégia, mivel létezését – ha nem tévedünk – jogszabály nem írja elő. Ezzel együtt úgy véljük, hogy a jelenlegi nem si-

került rosszul, és még manapság is jó alapot adhat a részstratégiák kidolgozásához. Egy átfogó, politikai (*policy*) dokumentumhoz méltóan – ha némiképp bőbeszédűen is – egyértelműen meghatározza a román biztonságot érintő (fenyegető) területeket: egészen a román geopolitikai gondolkodás földrajzi hagyományait továbbbéltező fekete-tengeri kulcsővezettől az integráción és a terrorizmusellenes küzdelmen keresztül a belpolitikai problémáig, mi több, a jó kormányzás ügyéig.

Ha összevetjük a biztonsági stratégia és az új nemzeti védelmi stratégia tartalmát és mondanivalóját, azt látjuk, hogy néhány

A Fekete-tenger és Románia

Szerkesztette Tóth Sándor és Faragó Zsolt. Forrás:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/Black_Sea_map.png

árnyalatnyi kivételtől eltekintve valóban egymásra épülő koncepciókról van szó. A kihívások tekintetében talán az a leglényegesebb különbség, hogy az új stratégia meg sem említi a globalizációt, amelyet két évvel korábban még a román biztonsági környezet elsődleges befolyásoló tényezőjének tartottak. Ez részben érthető, mert nem feltétlenül kell védelmi problémaként értelmezni a gazdasági (polgári) ügyeket, azonban felmerül a kérdés, hogy akkor a jó kormányzás ügye viszont miért került át az NBS-ből. Ha nem tévesztésről van szó, csak arra gondolhatunk, hogy a román védelmi szféra működése kapcsán nagyobb súllyal esik latba az irányítás kérdése, mint a gazdasági-pénzügyi feltételeket meghatározó globális folyamatoké.

Látszólag jelentéktelen, de figyelemre méltó jelenségként értelmezzük az úgynevezett nemzeti szempontok előtérbe kerülését, mivel a 2006-ban még első helyen szerepelő nemzetközi szerepvállalás ezennel helyet cserélt a hagyományos katonai szerepet jelentő nemzeti terület védelmével. Az már azonban jóval nagyobb különbség, hogy a területvédelem igénye a nemzeti infrastruktúra védelmének jegyében, kizárólag a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggésben kerül kinyilvánításra. Régióink feszültségekkel teli történelmét, napjait és szomszédsági viszonyait tekintve ez a szemléletbeli változás markáns (előre)lépésnek tekinthető!

Az új koncepcióban semmi sem érzékelhető az NBS-ben még részletesen kifejtett Moldova-politikából, amely alapján a történelmi, nyelvi és kulturális közösségből következő „összinte” felelősségének és az „egy nemzet – két állam” alapelvnek megfelelően Románia megkülönböztetett módon kezelné az északkeleti szomszédjával fenntartott viszonyát. A célkitűzés alapján Románia politikai és morális kötelességé-

nek tekinti Moldova támogatását a modernizációs folyamat véghezvitelében, a demokratizálódásban és az európai integrációban, továbbá mindent megtesz szuverenitásának és területi egységének politikai, gazdasági és diplomáciai támogatása, valamint biztonsága és prosperitása érdekében. Ezt a célt követve pedig továbbra is figyelemmel kíséri a Dnyeszter-melléki konfliktus fejleményeit. Természetesen e sorokat olvasva nem gondoljuk, hogy Románia két év leforgása alatt visszakozott volna korábbi – lényegében 1940 óta fennálló – céljától, legfeljebb nem katonai természetűnek tekinti a kérdés megoldását. Ezt támasztja alá az is, hogy az NBS-ben meghatározott elképzeléseket a 2009–2012 közötti időszakra vonatkozó kormányzati külpolitikai célkitűzések is magukban hordozzák, amennyiben Románia továbbra is támogatná szomszédja uniós aspirációit, kétoldalú keretek között fejlesztené a kereskedelmi, szállítási, energetikai és oktatási kapcsolatokat, és ösztönözné a romániai befektetéseket. A Dnyeszter-melléki kérdésben pedig Moldova szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartásával képzei el a mielőbbi megoldást.

A román geopolitikai törekvések történetét ismerve ugyanakkor nem meglepő a Fekete-tenger térségének kiemelése, melyet az NBS nyitott geopolitikai térként, összekötő kapocsként értelmezett. A térség európai, illetve – lehetőleg – euroatlanti biztonságpolitikai tényezővé történő „előléptetésével” Románia a nyugati gazdaság és biztonság exportőre és haszonélvezője lehet, valamint az útkereszteződés-elméletre támaszkodva megtarthatja szövetségesi és partneri vonzerejét, stratégiai kulcspozícióját.

Összefoglalóan azt gondoljuk, hogy az első román nemzeti védelmi stratégia tartalmazza azokat a főbb alapelemeket,

amelyek egy (újabb) katonai stratégia elkészítéséhez szükségesek lehetnek, ugyanakkor keveselljük azokat a konkrétumokat, amelyek a román haderő profilját, fejlesztési irányait pontosabban megszabnák. A stratégiaalkotóknak többé-kevésbé ügyesen sikerült megoldaniuk, áthidalniuk azt a problémát is, ami az NBS 2006-os elfogadása óta bekövetkezett biztonságpolitikai változásokból ered. Köztes dokumentumként így természetesen sok rész került át az NBS-ből, de mindenképpen az új koncepció előnyére válik, hogy megfogalmazásai sokkal világosabbak, és már egyáltalán nem jellemző rá az NBS sokszor zavaró és szerintünk felesleges bőbeszédűsége.

Az eredeti megnevezés – *Strategia Națională de Apărare a Țării* – szó szerinti fordításban „Az ország nemzeti védelmi stratégiája”, de a jelen írásban célszerűbbnek tartjuk a *Románia nemzeti védelmi stratégiája* megnevezést használni. A dokumentum az előszón kívül összesen négy fejezetből és tizennégy oldalból áll. A következőkben fejezetenként rövidített tartalmi kivonatát adjuk közre, az eredeti mondanivaló lényegének és belső arányainak megtartásával.

A nemzeti védelmi stratégia keretei és alapjai

A koncepció a védelmi szférát tekinti a nemzeti biztonság alapvető komponensének. Így a nemzeti védelmi stratégia azokat a célokat, cselekvési irányokat és prioritásokat rögzíti, amelyek a nemzeti biztonsági stratégiában megfogalmazott biztonsági érdekek érvényesülését, védelmét szolgálják. Románia *nemzeti értékei* közé tartozik a demokrácia, a szabadság, a törvényesség elsőbbsége, a törvény előtti egyenlőség, az emberek méltóságának,

alapvető jogainak tiszteletben tartása, a polgári felelősségtudat, a politikai pluralizmus, a magántulajdon és a piacgazdaság, a szolidaritás a demokratikus nemzetekkel, a nemzetközi béke és kooperáció, a civilizációk közti párbeszéd és érintkezés. A *nemzeti érdekek* közül első helyen szerepel a román állam integritásának, egységességének, szuverenitásának, függetlenségének és oszthatatlanságának fenntartása, melyet a teljes jogú EU-tagság és felelősségteljes NATO-tagság követelménye követ. További román érdek a versenyképes, dinamikus és teljesítményorientált piacgazdaság kiépítése, az oktatási rendszer radikális modernizációja, valamint a humán, a tudományos és technológiai potenciál, valamint a természeti erőforrások hatékony felhasználása. Végül változatlanul fontos az állampolgárok jólétének, a lakosság élet- és egészségügyi színvonalának növelése, illetve az európai identitás létrehozásában való aktív részvétellel együtt a nemzeti kultúra, a nemzeti identitás és spirituális élet megszilárdítása és védelme.

A *biztonsági környezet* megítélése tekintetében az új koncepció továbbra sem számol középtávon azzal, hogy az euroatlanti térséget egy nagymérvű, hagyományos agresszió érné, azonban a térségbeli klasszikusnak tekinthető kockázatok és fenyegetések mellett aszimmetrikus és határokon átnyúló veszélyeket is számon tart. Ezek sorában említi a nemzetközi terrorizmust, a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a befagyott konfliktusok aktivizálódását, a fegyverkereskedelmet, a szervezett bűnözést, az új technológiák kártékony felhasználását, az életfontosságú erőforrások elapadását, az illegális migrációt, végül a természeti katasztrófákat. És ahogy a bevezető sorokban már jeleztük, a védelmi stratégiában helyet ka-

pott az elégtelen kormányzás biztonsági kockázata. A *kockázatok és fenyegetések* nemzetköziesedésével, aszimmetrizálódásával összhangban a védelmi stratégia a szorosan értelmezett területvédelmet a kollektív védelem rendszerébe helyezné át, és kiterjesztené a katonai missziók, műveletek típusait is. Ezt alapvetően azzal indokolja, hogy a katonai műveletek manapság sem földrajzilag, sem pedig államhatárok vagy koalíciók által nincsenek behatárolva, ezért arra kell készülni, hogy a feladatokat adott esetben bárhol a világon, rövid reagáló időn belül végre lehessen hajtani. Ebben az összefüggésben a nemzeti védelmi stratégia kereteit a kollektív védelmi rendszer, a külpolitika és a közös biztonságpolitika, az együttműködés és a regionális kezdeményezések, a kétoldalú kapcsolatok, valamint a multinacionális műveletekben való részvétel képezik. A dokumentum szerint ugyanakkor a nemzeti biztonság és védelem megvalósítása azt is feltételezi, hogy Románia ki tudja használni a helyzetéből adódó *stratégiai lehetőségeit*, melyek a következők:

- a NATO-tagság, amely lehetővé teszi Románia számára a nemzetközi biztonságot érintő döntési folyamatokban való részvételt;
- az európai uniós tagság, illetve részvétel az európai biztonság- és védelempolitika kidolgozásában;
- a stratégiai partnerségi viszonyok fejlesztése a kölcsönös előnyök elérésének szellemében;
- a Balkán, a Kaukázus, Közép-Ázsia és a Közép-Kelet térségére vonatkozó azon NATO- és EU-politikák fejlesztése, amelyek tekintetében Románia geostratégiai helyzete jelentőssé válik;
- európai és globális érdekeken alapuló energetikai projektek kidolgozása a Fekete-tenger tágabb térségére;

- a Fekete-tenger térségében lévő országok kooperatív biztonsági mechanizmusok iránti igénye, illetve támogatásuk a biztonsági szektor reformjában.

A nemzeti védelem stratégiai céljai

Románia profiljának megerősítése a NATO-n belül. Románia számára a NATO jelenti a biztonság garanciáját, ugyanakkor elismeri, hogy a szövetségnek rugalmas, széles körű missziós képességgel kell rendelkeznie. Románia hozzá kíván járulni a transzatlanti kapcsolatok erősítéséhez, valamint a stabilitás és a demokrácia kiterjesztéséhez Európában és a szomszédos régiókban, így szorosabbra fűzné a NATO és az EU közti kapcsolatokat, és támogatja a NATO további bővítését. A NATO átalakulási folyamatában az alábbi szempontok szerint vállalna aktív szerepet:

- a szövetség stratégiai céljaiból fakadó kötelezettségek teljesítésének folytatása;
- a szövetség rendelkezésére bocsátott erők műveleti képességének további fokozása;
- részvétel a transzformációs folyamat kidolgozásában;
- hozzájárulás a képességeket érintő közös kezdeményezésekhez, többek között a reagáló erők és a prágai képesség-felajánlási alapelvek tekintetében;
- a Románia által betöltött NATO-beosztások személyi és anyagi biztosítása egy hatékony, intézmények közti stratégia segítségével;
- pénzügyi hozzájárulás a NATO Biztonsági Beruházási Program (NSIP) civil és katonai költségvetéséhez;
- a partnerországok segítése.

Az európai biztonság- és védelempolitikához történő hozzájárulás fejlesztése.

Az Európai Unió tagjaként Románia közvetlenül részesül a demokrácia értékeiből, az európai biztonságban való részvétele pedig növeli az ország stratégiai jelentőségét. Támogatja az EU aktív szerepvállalását a közelében lévő (Nyugat-Balkán, Fekete-tenger, Kelet-Európa, a Kaukázus térsége) és a román külpolitika számára stratégiaiilag fontos válságok megoldásában. A közös biztonság- és védelempolitikához való teljesebb csatlakozás érdekében Románia

- növeli hozzájárulását a katonai és civil képességekhez;
- növeli hozzájárulását az EU gyorsreakciós képességének megerősítéséhez, többek között a harccsoportokban történő részvétellel;
- aktívan közreműködik az Európai Védelmi Ügynökség tevékenységében és programjaiban;
- rendszeresíti a Románia számára meghatározott posztokat az EU különböző szakosodott szervezeteiben.

Részvétel a terrorizmus elleni harcban és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelemben. Románia szerint a nemzetközi terrorista hálózatokkal szemben csak egy proaktív stratégiával lehet szembeszállni, így szövetségeseivel és partnereivel együtt minden lehetséges legitím eszközt felhasználva fog tevékenykedni a nemzetközi közösség intézkedéseinek szellemében. Románia, szövetségeseivel együtt, mindaddig részt kíván venni Irak és Afganisztán stabilizálásában és újjáépítésében, amíg a két ország nem képes a saját lábára állni. Belügyi téren pedig úgy szeretné optimalizálni a terrorista-elhárító és -megelőző nemzeti szervezeteket, hogy egységes szemlélettel és hatékony intézkedésekkel, szektorok közti együttműködéssel rendelkezzenek, valamint képesek legyenek az európai, a szövetséges és a partnerországok hasonló társszerveivel folyta-

tott együttműködésre. A terrorista szervezetek tömegpusztító fegyverekhez jutásának kockázata miatt a nemzeti ellenőrző rendszereket is javítani kell. Románia nem rendelkezik nukleáris fegyverrel, és nemzetközi szinten is aktívan támogatja a nukleáris leszerelés és a proliferáció meggátolását. Az antiproliferációs egyezményekkel összhangban sem közvetlenül, sem közvetetten nem kíván elfogadni vagy tárolni nukleáris fegyvert, illetve eszközöket. A jövőben intenzívebben integrálódik a nukleáris leszerelést és proliferációt megvitató fórumokba és a szakterületet érintő különböző együttműködési formákba.

A regionális biztonsághoz és stabilitáshoz való hozzájárulás növelése. Románia a térség biztonságát és stabilitását illetően számos, egymást komplementer módon kiegészítő vonatkozásban érintett. Részt vesz a NATO és az Európai Unió közép-, kelet- és délkelet-európai stabilizációs, együttműködési és támogatási programjaiban, valamint a biztonság és stabilitás megerősítésében a Balkán, a Fekete-tenger és a volt szovjet térségben. Emellett aktív részt vállal a biztonsági együttműködést célzó regionális és szubregionális kezdeményezésekben, továbbá részt vesz a NATO vagy az EU által vezetett és/vagy az ENSZ- vagy EBESZ-mandátum alapján végrehajtott missziókban. Románia a Fekete-tenger tágabb térségének fejlesztése mellett van, és ösztönzi a NATO-t és az EU-t a régió gazdasági és szociális helyzetének javítására, valamint a határok biztonságának növelésére. Prioritással fogja fejleszteni kétoldalú kapcsolatait ebben a térségben és a Balkánon, illetve támogatja az érintett országok védelmi szektorainak reformját.

Románia védelmi képességének átalakítása. Az átalakítás folyamatos fejlesztést, új koncepciók, stratégiák, doktrínák, menedzselő és képességrendszer adaptálását

jelenti, amely elvezet az ország biztonsági szükségletét kielégítő védelmi képesség fokozásához. Ez a folyamat összhangban van a NATO transzformációjával és az EU biztonság- és védelempolitikai változásaival. A védelmi képesség átalakítása a többi stratégiai cél megvalósításának elengedhetetlen feltétele. Az átalakítás főbb elemei a következők:

- a megelőző (anticipatív) dimenziók súlyának növelése a döntéshozó mechanizmusok tekintetében;
- az intézmények közti interoperabilitás növelése szervezeti átalakítások végrehajtásával;
- a rendelkezésre álló erőforrások integrált menedzselésének optimalizálása;
- a személyi állomány folyamatos, professzionális felkészítése;
- a hálózati és információs infrastruktúrák modernizálásának folytatása;
- specifikus védelmi képességek komplementaritásának biztosítása;
- az együttműködési felületek fejlesztése interágens programokon keresztül.

A védelmi szektor tevékenységi irányjai

A terrorizmus elleni harc. Románia párhuzamosan törekszik nemzeti területének, lakosságának, valamint a terrorista fenyegetésnek kitett honi, illetve külföldi tulajdonú infrastruktúrái védelmére. Multinacionális műveletekben való részvétellel, kormányok és intézmények támogatásával, a megelőzés, a válaszlépés és a konfliktus utáni újjáépítés támogatásával pedig folytatja a terrorizmus elleni regionális és globális küzdelmet. Alkalmazni fogja az Európai Unió terroristaellenes rendelkezéseit, valamint együttműködik NATO-szövetségeseivel.

A tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem. Románia aktívan részt kí-

ván venni a nemzetközi antiproliferációs és exportellenőrző rendszerekben, illetve teljesíteni fogja az e téren vállalt kötelezettségeit. Hatékonyabban kezeli a katonai termékek export-importjának ellenőrzését, ezen kívül erősíti együttműködési rendszerét, és támogatja a Fekete-tenger tágabb térségének országait a proliferáció elleni küzdelemben. Részt kíván venni azokban a tevékenységekben is, amelyek meggátolják egyes államok vagy szervezetek nukleáris fegyverhez való illegális hozzáférését. A hadászati fegyverexport-ellenőrzés tekintetében konszolidálja a párbeszédet az EU-tagállamokkal és az USA-val.

A haderő átalakítása. Legfontosabb cél a katonai képességek magasabb fokú fenntarthatóságának, interoperabilitásának, rugalmasságának, mobilitásának és könnyebb műveleti alkalmazhatóságának elérése, hogy a NATO, az EU és más nemzetközi szervezet, illetve koalíció legszélesebb skálájú műveleteiben és misszióiban is részt tudjon vállalni. A különböző erőket differenciáltan és változatosan kell kiképezni, hogy hagyományos és nem hagyományos feladatokat is el tudjanak látni, különös tekintettel a proliferáció, a terrorizmus és a felkelők ellen folytatott tevékenységekre, valamint a konfliktus utáni újjáépítésre. Ugyanakkor a nem kormányzati szervezetekkel folytatott együttműködésre is figyelmet kell szentelni, amelyek egyre nagyobb szerepet játszanak az aktuális műveletekben. Végül fejleszteni kell a humanitárius segítségnyújtás és a közigazgatási szervek támogatásának képességét.

Válságkezelés. A válságok teljes spektrumának (beleértve a hazai és külföldi válságokat is) hatékony kezelése érdekében Románia egy olyan integrált válságkezelő rendszert kíván megvalósítani, amely optimális szinten biztosítaná a felkészítés, a tervezés, a döntéshozás és végrehajtás során jelentkező

feladatok ellátását, és rendelkeznie a megfelelő reagáló képességgel is. Ennek egyik fontos részét képezi a lakosság bevonása az újjáépítésbe és a válságok következményeinek elhárításába, a vészhelyzeti tennivalókba, így az önkormányzatokra is nagy szerep hárul a lakosság felkészítésében.

Védelmi célú információszerzés. A védelmi célú információszerzés hozzájárul a nemzeti biztonság megvalósításához, illetve magában foglalja a speciális szakmai szervezetek intézkedéseinek és tevékenységeinek összességét a döntéshozáshoz szükséges információk megszerzése érdekében. A nemzeti szintű információszerzés fejlesztésének fő irányát a nemzeti hírszerző közösség kiépítése jelenti, amely szervezetszerű keretet biztosítana a hírszerző és elhárító szervek integrált feladatainak ellátásához, egyben csökkentené a szaktevékenységek közti redundanciát, és növelné az együttműködés és a koordináció hatékonyságát. Az új rendszer megtartaná a sajátos tevékenységek elkülönülését, azonban közös felhasználású képességeket is létrehozna.

A proaktív védelmi információszerző tevékenység megvalósítása magában foglalja:

- a nemzeti érdekek előmozdítását és védelmét (külügyi téren);
- a stratégiai adatszerző és többforrású elemző képességek fejlesztését;
- a döntéshozás támogatásához szükséges információáramlás folyamatos biztosítását;
- az operatív hírszerző tevékenység hatékonyságának növelését, illetve a TESSOC-fenyegetések (*Terrorism, Espionage, Subversion, Sabotage, Organised Crime* – terrorizmus, kémkedés, szabotázs, felforgatás, szervezett bűnözés) felé orientálását;
- a hírszerző és elhárító szervezetek együttműködésének fejlesztését nem-

zeti szinten, kétoldalú viszonyok között, valamint a NATO és az EU keretében;

- a minősített információk védelmének biztosítását a nemzeti, a NATO- és az EU- előírásoknak megfelelően;
- a hírszerzés, az elhárítás és a biztonság területére vonatkozó normatív és eljárási keretek tökéletesítését, illetve harmonizálásukat a NATO és az EU szabályzókkal.

Védelemgazdaság és védelmi ipar. Az ország fenntartható gazdasági fejlődése nemcsak az állampolgár egyéni biztonságát növeli, hanem a biztonsági és védelmi szektor folyamatos átalakítása forrásainak megteremtését is lehetővé teszi. A nemzeti ipar részét képező védelmi ipar pedig a védelmi képességek fejlesztésében játszik fontos szerepet. A strukturális átalakításokat a hatékonyság és rentabilitás bázisán kell befejezni, valamint össze kell hangolni a védelmi képességek átalakítását a valós nemzeti biztonsági és védelmi szükségletekkel. A NATO- és EU-tagországok hasonló profilú vállalataival együttműködésben modernizálni, illetve új technológiával kell ellátni a hadiipari termelő kapacitásokat, továbbá csatlakozni kell az Európai Ügynökség különböző programjaihoz.

Képzés, oktatás. Románia kulturális, tudományos és humán potenciáljának felhasználása a román társadalom biztonságának és modernizációjának részét, illetve forrását jelenti. Ezért javítani kell a biztonsági és védelmi szektorhoz kapcsolódó kutatás-fejlesztési tevékenységeket, valamint részt kell venni a tudomány és a technológia legmagasabb szintjét megjelenítő nemzetközi, európai és kétoldalú programokban. Harmonizálni kell a katonai képzést a nemzeti oktatáspolitikával, de emellett magas tudásszintű szakoktatói bázis megteremtésére is szükség van. Fel kell készíteni a lakosságot a válságokra és

szükséghelyzetekre, illetve a civil társadalommal együttműködve elő kell mozdítani a biztonságkultúra kialakulását.

Környezet. A nemzetvédelemnek a környezetvédelemre is különös figyelmet kell fordítania. Románia ökológiai biztonságának garantálása az alábbiak révén érhető el:

- a jogszabályi keretek megszilárdítása és a közösségi normák adaptálása;
- az intézményi képességek megerősítése;
- az ipari szennyezés megelőzése és hulladékgazdálkodás;
- az üzemén kívül helyezett nukleáris intézmények biztosítása;
- a lakossági figyelmeztető és riasztó rendszerek modernizálása.

A haderő és a védelemben érintett szervezetek felsorakoznak a környezet újratermelődését és megőrzését célzó nemzeti erőfeszítésekhez, áttérnek a környezetet minél kevésbé szennyező tevékenységekre és technológiákra.

A védelem forrásai

A biztonsági és védelmi szektor folyamatos fejlesztése érdekében Románia minden rendelkezésre álló forrást fel fog használni, különös tekintettel a humán, az anyagi és a pénzügyi lehetőségekre, illetve mindezek hatékony alkalmazására, harmonizációjára.

Humánerőforrás-menedzsment. A védelmi szektor professzionizálása. A humán-erőforrás-menedzsmentnek az állomány kiválasztását, kiképzését és továbbképzését, illetve az előmenetelét biztosító hatékony mechanizmusok kidolgozására kell koncentrálnia. Ami a professzionális területet érinti, modern és teljesítményen alapuló karriermodellt kell felállítani és működtetni mind a civil, mind a hivatásos katonai állomány részére. Harmonizálni kell a

katonai képzési rendszert a nemzeti oktatási rendszerrel és az uniós fejlesztési irányokkal, ugyanakkor lehetővé kell tenni a rendelkezési állomány visszatérését a hivatásos állományba.

Anyagi és pénzügyi források. Ezen belül

1. Stratégiai infrastruktúra. A gazdasági fejlődés fenntartása és a nemzetvédelmi célok elérése szükségessé teszi egy specializált, hatékony, európai infrastruktúra-hálózat kialakítását. A meglévő infrastruktúra szerkezetének modernizálása érdekében fenn kell tartani a működési paramétereket, és jobban ki kell használni a meglévő kapacitásokat. Rehabilitálni, modernizálni és fejleszteni kell a szállítási infrastruktúrát, különös tekintettel a légi és vízi közlekedésre, valamint ki kell építeni egy európai rendszerbe integrálható nemzeti távközlési hálózatot. Fejleszteni kell az energiahordozó szállítási kapacitásokat és növelni a természetes szállítási technológiákat. Modernizálni és fejleszteni kell a NATO részére felajánlott objektumokat, illetve olyan infrastrukturális projekteket kell beindítani, amelyeket a NATO közös költségvetése finanszíroz.

2. Pénzügyi források. A védelmi szféra reformját szolgáló projektek finanszírozása a költségvetés aktívabb szerepét feltételezi. A különböző feladatok és kötelezettségvállalások végrehajtásához a megfelelő szintű pénzügyi források lesznek hozzárendelve.

3. A védelmi erőforrás-menedzsment mechanizmusai. A védelmi tervezés integrált módon, a politikák, a humán, anyagi és pénzügyi források együttes alkalmazásával történik, és a védelem összes képességét számba veszi, beleértve a NATO és az EU, vagy más nemzetközi koalíció érdekében vállalt kötelezettséget is. A több évre szóló tervezés lehetővé teszi a rövid, közép- és hosszú távú célok egységes rendszerbe történő integrálását a védelem minden egyes intézményi elemének szintjén.

Ugyanakkor biztosítja a gátló és megszorító tényezők időbeni felismerését, illetve negatív hatásuk csökkentését. A nemzetközi missziós feladatokban részt vevő erők ellátását, követelményeinek intenzívebb kiellátását kiemelt figyelem fogja kísérni.

A dokumentum záró szavai szerint a Nemzeti Védelmi Stratégia Románia állampolgárainak közös érdekét, a nemzet védelmének biztosítását helyezi előtérbe, amelylyel optimális választ képes adni az aktuális biztonsági környezet kihívásaira, és szavatolja az állampolgárok biztonságát. Románia azon a véleményen van, hogy európai országgént alapvetően a politikai párbe-

széd, az együttműködés és partnerség, valamint a NATO- és EU-tagság határozza meg a védelmét. A stratégia céljainak elérése felelősségteljes elkötelezettséget és patriotizmust kíván meg az állampolgároktól, kormányzati és kormányon kívüli szervektől, a köz- és magánszféra gazdasági szereplőitől, önmagától a román társadalomtól. A nemzeti védelmi stratégia célkitűzéseit a védelmi szféra kompetenciával és illetékeséggel rendelkező intézményei fogják megvalósítani. A bel- és külföldi biztonsági környezet változásától függően a nemzeti védelmi stratégia módosítható, illetve eltérő módon is alkalmazható. ■

Irodalom

A román kormány programja (részlet). Román Külügyminisztérium honlapja:

www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=35181 (2010. május 10.).

Carta Albă a Securităţii şi Apărării. (A Biztonság és Védelem Fehér Könyve.) Román Nemzetvédelmi Minisztérium: www.mapn.ro/diepa/planificare/carta_alba.htm (2010. május 30.).

Chirleşan, Georgeta: *Strategiile de securitate ale Ungariei, Slovaciei, Cehiei şi Poloniei: analiză comparativă*. (Magyarország, Szlovákia, Csehország és Lengyelország biztonsági stratégiái: összehasonlító elemzés.) *Monitor Strategic* 2008/1–2. 67–87. o.
www.mapn.ro/diepa/ispaim/files/ms122008.pdf (2010. július 30.).

Bell, Robert: Sziszifusz és a NATO Gyorsreagálású Erő (NRF). *NATO Tükör* 2006 ősz.
www.nato.int/docu/review/2006/issue3/hungarian/art4.html (2010. június 22.)

Interview with Dr. Edgar Buckley, NATO Assistant Secretary General for Defence Planning and Operations. www.nato.int/docu/speech/2002/s021206a.htm (2010. június 22.)

Purcăruş, Alexandru: *COM: O strategie pierdută*. (Egy elveszett stratégia.) *Mediafax*, 2007. augusztus 28. www.mediafax.ro/main-story/com-o-strategie-pierduta-893916 (2010. július 30.).

Strategia de Transformare a Armatei Române. (A Román haderő transzformációs stratégiája.) www.mapn.ro/despremap/strategie_transformare_2007.doc (2010. május 30.).

Strategia Militară a României. (Románia katonai stratégiája.) www.mapn.ro/strategiamilitara/index.htm (2009. január 2.).

Strategia Naţională de Apărare a Ţării. (Románia nemzeti védelmi stratégiája.) www.mapn.ro/despremap/strategia_nationala_de_aparare.pdf (2010. április 27.).

Tóth Sándor: A biztonság regionalizálódása és a regionális biztonság román paradigmája. *Új Honvédségi Szemle*, 2007. 6. szám. 12–33. o.

Vaida, Lúlia: *Strategia Naţională de Apărare, adoptată cu mare înţâriere*. (A nagy késéssel elfogadott nemzeti védelmi stratégia.) *Infoportal*, 2008. november 5.
www.infoportal.ro/presa-info-731265.html (2010. július 30.).